

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. sausio 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva (ES) 2015/2302 – 14 straipsnio 1 dalis – Kelionės paslaugų paketas ir susijusių kelionės paslaugų rinkiniai – Kelionės paslaugų paketo sutarties vykdymas – Atitinkamo organizatoriaus atsakomybė – Kovos su infekcinės ligos plitimu visame pasaulyje priemonės – COVID-19 pandemija – Kelionės tikslo vietoje ir atitinkamo keliautojo gyvenamojoje vietoje bei kitose šalyse nustatyti apribojimai – Nepakankama atitiktis teikiant į atitinkamą paslaugų paketą įtrauktas paslaugas – Atitinkamas šio paslaugų paketo kainos sumažinimas“

Byloje C-396/21

dėl *Landgericht München I* (Miuncheno I-asis apygardos teismas, Vokietija) 2021 m. gegužės 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. birželio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

KT,

NS

prieš

FTI Touristik GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal (pranešėja), teisėjai M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl ir J. Passer,

generalinė advokatė L. Medina,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. birželio 1 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos S. Šindelková, M. Smolek ir J. Vláčil,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A. Daniel ir A. Ferrand,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann, I. Rubene ir C. Valero,

susipažinęs su 2022 m. rugsėjo 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (OL L 326, 2015, p. 1), 14 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant dviejų keliautojų KT ir NS (toliau – apeliantai pagrindinėje byloje) ir kelionių organizatoriaus *FTI Touristik GmbH* ginčą dėl kelionės paslaugų paketo kainos sumažinimo, kurio šie abu keliautojai reikalavo dėl apribojimų, nustatytų jų kelionės tikslo vietoje siekiant kovoti su COVID-19 pandemijos plitimu, ir dėl jų grįžimo į išvykimo vietą anksčiau numatyto laiko.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2015/2302 31 ir 34 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(31) keliautojai taip pat turėtų galėti bet kuriuo metu iki paketo pradžios nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį sumokant tinkamą ir pagrįstą sutarties nutraukimo mokestį, atsižvelgiant į numatomą išlaidų sumažėjimą bei pajamas, kurias numatoma gauti iš alternatyvaus kelionės paslaugų panaudojimo. Jie taip pat turėtų turėti teisę nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį nemokant jokio sutarties nutraukimo mokesčio, jeigu atsiranda neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, kurios darys didelį poveikį paketo vykdymui. Tokios aplinkybės gali būti, pavyzdžiui, karas, kitos rimtos saugumo problemos, pavyzdžiui, terorizmas, didelė rizika žmonių sveikatai, pavyzdžiui, rimtos ligos protrūkis kelionės tikslo vietoje, arba gaivalinės nelaimės, pavyzdžiui, potvyniai ar žemės drebėjimai, arba meteorologinės sąlygos, dėl kurių tampa neįmanoma į kelionės tikslo vietą keliauti saugiai, kaip buvo susitarta kelionės paslaugų paketo sutartyje;

<...>

(34) tikslinga nustatyti konkrečias taisykles, susijusias su teisių gynimo priemonėmis tuo atveju, kai vykdant kelionės paslaugų paketo sutartį neužtikrinama pakankama atitiktis. Keliautojas turėtų turėti teisę reikalauti, kad jo problemos būtų išspręstos, o tais atvejais, kai didelė į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktų kelionės paslaugų dalis negali būti suteikta, keliautojui turėtų būti pasiūlyta tinkamų alternatyvų. Jeigu organizatorius neištaiso nepakankamos atitikties per pagrįstą keliautojo nustatytą laikotarpį, keliautojas turėtų

turėti galimybę tai padaryti pats ir pareikalauti padengti būtinais išlaidas. Tam tikrais atvejais neturėtų būti reikalinga nurodyti laikotarpį, visų pirma jei nepakankamą atitiktį būtina ištaisyti nedelsiant. Tai būtų taikoma, pavyzdžiui, kai, vėluojant organizatoriaus parūpintam autobusui, keliautojas turėtų išsikviesti taksį, kad laiku spėtų į savo skrydį. Keliautojams taip pat turėtų būti suteikta teisė į kainos sumažinimą, teisė nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį ir (arba) į patirtos žalos atlyginimą. Žalos atlyginimas turėtų apimti ir neturtinę žalą, kaip antai žalą už galimybės pasimėgauti kelione ar atostogomis netekimą dėl didelių problemų vykdant atitinkamas kelionės paslaugas. Turėtų būti reikalaujama, kad keliautojas be nepagrįsto delsimo, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, praneštų organizatoriui apie jo pastebėtą nepakankamą atitiktį į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktos kelionės paslaugos vykdymo metu. Jam to nepadarius, nustatant atitinkamą kainos sumažinimą ar žalos atlyginimą gali būti atsižvelgiama į tokį nepranešimą, jei pranešus apie nepakankamą atitiktį būtų pavykę išvengti žalos arba ją sumažinti.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Dalykas“ nustatyta:

„Šia direktyva siekiama prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo ir aukšto bei kuo vienodesnio vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo suderinant tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektus, susijusius su keliautojų ir prekyautojų sudarytomis sutartimis dėl kelionės paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių.“

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

12. neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės – padėtis, kurios šalis, kuri remiasi tokia padėtimi[,] negali valdyti, ir kurios pasekmių nebūtų buvę galima išvengti, net jei būtų imtasi visų pagrįstų priemonių;

13. nepakankama atitiktis – į paketą įtrauktų kelionės paslaugų neteikimas arba netinkamas jų teikimas;

<...>“

6 Tos pačios direktyvos 13 straipsnyje „Atsakomybė už paketo vykdymą“ nurodyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad organizatorius būtų atsakingas už į paketą įtrauktų kelionės paslaugų teikimą, nepriklausomai nuo to, ar tas paslaugas turi teikti pats organizatorius, ar kiti kelionės paslaugų teikėjai.

<...>

2. Keliautojas be nepagrįsto delsimo, atsižvelgdamas į konkretaus atvejo aplinkybes, informuoja organizatorių apie bet kokią nepakankamą atitiktį atvejį, kurį jis pastebėjo į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktos kelionės paslaugos vykdymo metu.

3. Jeigu kuri nors iš kelionės paslaugų vykdoma ne taip, kaip nustatyta kelionės paslaugų paketo sutartyje, organizatorius tokią nepakankamą atitiktį ištaiso, išskyrus atvejus, kai:

- a) tai yra neįmanoma arba
- b) tai sukeltų neproporcingų išlaidų, atsižvelgiant į nepakankamos atitikties mastą ir į kelionės paslaugų, kurioms padarytas poveikis, vertę.

Jeigu organizatorius neištaiso nepakankamos atitikties pagal šios dalies pirmos pastraipos a arba b punktą, taikomas 14 straipsnis.

<...>“

7 Direktyvos 2015/2302 14 straipsnyje „Kainos sumažinimas ir žalos atlyginimas“ nurodyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad keliautojui būtų suteikta teisė mokėti atitinkamai mažesnę kainą bet kuriuo laikotarpiu, kai buvo nepakankama atitiktis, nebent organizatorius įrodytų, kad nepakankama atitiktis kilo dėl keliautojo kaltės.

2. Keliautojui suteikiama teisė gauti iš organizatoriaus tinkamą atlyginimą už bet kokią žalą, kurią keliautojas patiria dėl nepakankamos atitikties. Atlyginimas išmokamas be nepagrįsto delsimo.

3. Keliautojui nesuteikiama teisė į žalos atlyginimą, jeigu organizatorius įrodo, kad nepakankama atitiktis atsirado dėl:

- a) keliautojo kaltės;
- b) trečiosios šalies, nesusijusios su į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktų kelionės paslaugų teikimu, kaltės, ir todėl nebuvo įmanoma jos numatyti arba išvengti, arba
- c) neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių.

<...>“

Vokietijos teisė

8 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 651i straipsnyje numatyta:

„1. Kelionės organizatorius atsako keliautojui už tinkamą kelionės paslaugų paketo vykdymą.

2. Kelionės paslaugų paketas yra įvykdytas tinkamai, jeigu jis atitinka sutartyje nustatytą pobūdį. Jei dėl pobūdžio nebuvo susitarta, kelionės paslaugų paketas yra įvykdytas tinkamai, jeigu:

- 1) jis yra tinkamas naudoti, kaip nustatyta sutartyje; arba
- 2) jis yra tinkamas įprastai naudoti ir pasižymi tokiomis savybėmis, kaip įprasti to paties tipo kelionės paslaugų paketai, kurių keliautojas gali tikėtis pagal paketo tipą.

Kelionės paslaugų paketas taip pat yra įvykdytas netinkamai, jei kelionės organizatorius nesuteikia kelionės paslaugų arba jas suteikia nepagrįstai uždelsęs.

3. Jeigu kelionės paslaugų paketas įvykdytas netinkamai, keliautojas, jei tenkinamos toliau nustatytos sąlygos ir nenumatyta kitaip:

<...>

6) gali pasinaudoti teisėmis, kylančiomis iš kelionės kainos sumažinimo (651m straipsnis) <...>

<...>“

9 BGB 651m straipsnyje nustatyta:

„Kelionės kaina mažinama atsižvelgiant į netinkamai suteiktų kelionės paslaugų trukmę. Kelionės kaina turi būti mažinama proporcingai kelionės paslaugų paketo be nustatytų neatitikimų vertės sutarties sudarymo momentu ir jo realios vertės santykiui. Kaina mažinama prireikus remiantis vertinimu.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 10 2019 m. gruodžio 30 d. apeliantai pagrindinėje byloje iš *FTI Touristik* įsigijo kelionės paslaugų paketą; į jį įėjo, pirma, skrydis iš Vokietijos į Gran Kanariją (Ispanija) ir atgal ir, antra, galimybė apsistoti šioje saloje laikotarpiu nuo 2020 m. kovo 13 d. iki 2020 m. kovo 27 d. Apeliantai pagrindinėje byloje galėjo išvykti į kelionės tikslo vietą, kaip buvo numatyta.
- 11 Vis dėlto siekdamas kovoti su COVID-19 pandemijos plitimu 2020 m. kovo 15 d. Ispanijos valdžios institucijos ėmėsi priemonių visoje Ispanijos teritorijoje, dėl kurių, be kita ko, buvo uždaryti Gran Kanarijos paplūdimiai ir paskelbta komendanto valanda šioje saloje. Viešbutyje, kuriame apsistojo apeliantai pagrindinėje byloje, klientams buvo leista išeiti iš savo kambarių tik pavalgyti, o naudotis baseiniais ir gultais buvo uždrausta; pramoginė programa buvo atšaukta. 2020 m. kovo 18 d. apeliantams pagrindinėje byloje pranešta, kad jie turi būti pasirengę išvykti iš minėtos salos bet kuriuo metu; po dviejų dienų jie buvo priversti grįžti į Vokietiją.
- 12 Grįžę apeliantai pagrindinėje byloje paprašė *FTI Touristik* 70 %, t. y. 1 018,50 EUR, sumažinti jų kelionės paslaugų paketo kainą. *FTI Touristik* atsisakė ją sumažinti, manydama, kad negali būti laikoma atsakinga už tai, kas yra „bendra kasdienio gyvenimo rizika“. Dėl šio atsisakymo apeliantai pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį *Amtsgericht München* (Miuncheno apylinkės teismas, Vokietija), siekdami mokėti minėtą mažesnę kainą.
- 13 2020 m. lapkričio 26 d. sprendimu tas teismas atmetė šį ieškinį, konstatavęs, kad kovos su COVID-19 pandemijos plitimu priemonės, kurių ėmėsi Ispanijos valdžios institucijos, yra apeliantų pagrindinėje byloje sveikatos apsaugos priemonės ir kad tokia apsauga negalėjo lemti jų įsigyto kelionės paslaugų paketo „netinkamo įvykdymo“, kaip tai suprantama pagal BGB 651i straipsnį. Šiuo klausimu minėtas teismas pažymi, kad viešbučio, kuriame apsistojo apeliantai pagrindinėje byloje, valdytojai privalėjo imtis priemonių savo klientams apsaugoti.
- 14 Apeliantai pagrindinėje byloje apskundė tokį sprendimą *Landgericht München I* (Miuncheno I-asis apygardos teismas, Vokietija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. To teismo nuomone, žinoma, galima pripažinti, kad kelionės organizatorius gali būti

laikomas atsakingu už atitinkamų kelionės paslaugų paketo netinkamą įvykdymą dėl sveikatos apsaugos priemonių taikymo, nes BGB 651i straipsnyje numatyta šio organizatoriaus atsakomybė be kaltės. Vis dėlto apeliančių pagrindinėje byloje kelionės metu panašios priemonės, kurių ėmėsi Ispanijos valdžios institucijos, siekdamos kovoti su COVID-19 pandemijos plitimu, buvo nustatytos ir Vokietijoje, todėl šių keliautojų kelionės tikslo vietoje nustatytas priemonės būtų galima priskirti prie nustatytųjų „įprastomis aplinkybėmis“, nes dėl šios pandemijos jų imtasi visoje Europoje, o ne prie priemonių, kurių imtasi toje kelionės tikslo vietoje susiklosčiusiomis išimtinėmis aplinkybėmis.

- 15 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar taip nustatytus apribojimus galima vertinti kaip priskirtinus prie „bendros kasdienio gyvenimo rizikos“, dėl kurios nekyla atitinkamo kelionės paslaugų paketo organizatoriaus atsakomybė. Šiuo klausimu jis remiasi *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) sprendimu, kuriame, be kita ko, iš esmės konstatuota, kad pagal kelionės sutartį suteikta garantija gali būti ribojama atsižvelgiant į aplinkybes, susijusias tik su asmeniniu keliautojo gyvenimu, arba aplinkybes, kuriomis pasireiškia rizika, kurią keliautojas turi prisiimti ir kasdiniame gyvenime. Taigi keliautojas turi prisiimti veiklos, priskirtinos prie „bendros kasdienio gyvenimo rizikos“, riziką tais atvejais, kai atitinkamas kelionių organizatorius nėra pažeidęs savo pareigų arba kai nebuvo kitokio įvykio, dėl kurio kyla šio organizatoriaus atsakomybė. Taip yra tuo atveju, kai, neatsižvelgiant į tai, ar naudojamosi į paslaugų paketą įtrauktomis kelionės paslaugomis, keliautojas atostogų vietoje patiria nelaimingą atsitikimą, suserga, tampa nusikaltimo auka arba nebegali naudotis šiomis paslaugomis dėl bet kurių kitų asmeninių priežasčių.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad nors, kaip matyti iš Direktyvos 2015/2302 31 konstatuojamosios dalies, šios direktyvos rengėjai kaip vieną iš jos 12 straipsnio 2 dalyje numatytų „neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių“ nurodė „rimtos ligos protrūkį kelionės tikslo vietoje“, galima daryti prielaidą, kad šie rengėjai nenumatė pandemijos atvejo.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht München I* (Miuncheno I-asis apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar dėl infekcinės ligos kelionės tikslo vietoje nustatyti apribojimai reiškia nepakankamą atitiktį, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalį, net jei tokie apribojimai dėl šios infekcinės ligos plitimo visame pasaulyje buvo nustatyti tiek keliautojo gyvenamojoje vietoje, tiek kitose šalyse?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 18 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo kelionės paslaugų paketą, jeigu į jį įtrauktų kelionės paslaugų nepakankamą atitiktį lėmė apribojimai, nustatyti šio keliautojo kelionės tikslo vietoje siekiant kovoti su infekcinės ligos plitimu, ir jeigu dėl šios ligos plitimo visame pasaulyje tokie apribojimai taip pat buvo nustatyti jo gyvenamojoje vietoje ir kitose šalyse.

- 19 Šiuo klausimu pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą, į teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus, taip pat prirėikus į jos genezę (2022 m. spalio 18 d. Sprendimo *IG Metall ir ver.di*, C-677/20, EU:C:2022:800, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 20 Pirma, dėl Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies teksto pažymėtina, kad pagal šią nuostatą valstybės narės užtikrina, kad keliautojui būtų suteikta teisė mokėti atitinkamai mažesnę kainą bet kuriuo nepakankamos atitikties laikotarpiu, nebent organizatorius įrodytų, kad nepakankama atitiktis atsirado dėl keliautojo kaltės.
- 21 Taigi iš minėtos nuostatos teksto matyti, kad šio keliautojo teisei mokėti mažesnę kainą už savo paslaugų paketą taikoma vienintelė teikiamų kelionės paslaugų nepakankamos atitikties sąlyga. Pagal Direktyvos 2015/2302 3 straipsnio 13 punktą „nepakankamos atitikties“ sąvoka apibrėžiama kaip į paketą įtrauktų kelionės paslaugų neteikimas arba netinkamas jų teikimas.
- 22 Vadinasi, kelionės paslaugų neteikimo arba netinkamo teikimo pakanka, kad atitinkamas keliautojas turėtų teisę mokėti mažesnę kainą organizatoriui už iš jo įsigytą paslaugų paketą. Šiuo klausimu nesvarbi nepakankamos atitikties priežastis, be kita ko, šio organizatoriaus kaltė. Iš tiesų, kaip išvados 17 punkte pažymėjo generalinė advokatė, išvada dėl nepakankamos atitikties yra objektyvi, t. y. reikalaujama tik palyginti į atitinkamo keliautojo paslaugų paketą įtrauktas paslaugas su jam faktiškai suteiktomis paslaugomis.
- 23 Tos pačios nuostatos tekste numatyta vienintelė šios paslaugų paketą įsigijusio keliautojo teisės išimtis, t. y. kai nepakankama atitiktis atsirado dėl keliautojo kaltės. Atsižvelgiant į aiškią šios išimties reikšmę ir į tai, kad bet kuri išimtis turi būti aiškinama siaurai, minėta išimtis negali apimti kitų atvejų nei tie, kai nepakankama atitiktis atsirado dėl šio keliautojo kaltės.
- 24 Taigi iš pažodinio Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies aiškinimo matyti, kad jeigu į paketą įtrauktos kelionės paslaugos neteikiamos arba netinkamai teikiamos, atitinkamas keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą bet kokiomis aplinkybėmis, išskyrus atvejus, kai šios paslaugos neteikiamos arba netinkamai teikiamos dėl šio keliautojo kaltės. Taigi tai, kad nepakankama kelionės paslaugų atitiktis atsirado dėl organizatoriaus ar kitų nei keliautojas asmenų kaltės, arba tai, kad nepakankama atitiktis atsirado dėl aplinkybių, kurių šis organizatorius negali kontroliuoti, kaip antai dėl Direktyvos 2015/2302 3 straipsnio 12 punkte nurodytų „neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių“, neturi įtakos to keliautojo teisės mokėti mažesnę kainą turėjimui.
- 25 Antra, dėl Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies konteksto pažymėtina, kad ši nuostata yra suderintos kelionių paslaugų paketo organizatorių sutartinės atsakomybės sistemos, nustatytos šios direktyvos IV skyriuje „Paketo vykdymas“ esančiuose 13 ir 14 straipsniuose, sudedamoji dalis. Šiai atsakomybės sistemai būdinga atitinkamo organizatoriaus atsakomybė be kaltės ir baigtinis atvejų, kai jis gali būti atleistas nuo atsakomybės, sąrašas.
- 26 Minėtos direktyvos 13 straipsnio „Atsakomybė už paketo vykdymą“ 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad šis organizatorius būtų atsakingas už į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktų kelionės paslaugų teikimą, nepriklausomai nuo to, ar tas paslaugas turi teikti jis pats, ar kiti kelionės paslaugų teikėjai. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad jeigu kuri nors iš šių paslaugų teikiama ne taip, kaip nustatyta kelionės paslaugų paketo sutartyje, organizatorius tokią nepakankamą atitiktį iš esmės turi ištaisyti, o tais atvejais, kai negali jos ištaisyti, taikomas tos pačios direktyvos 14 straipsnis.

- 27 Pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnį „Kainos sumažinimas ir žalos atlyginimas“ atitinkamam keliautojui suteikiama ne tik šio straipsnio 1 dalyje numatyta teisė mokėti mažesnę kainą, bet ir savarankiška to straipsnio 2 ir 3 dalyse apibrėžta teisė į žalos atlyginimą. Ši atitinkamo organizatoriaus teisė į žalos atlyginimą apima bet kokią žalą, kurią keliautojas patiria dėl teikiamų kelionės paslaugų nepakankamos atitikties, išskyrus atvejus, kai ši nepakankama atitiktis atsirado arba dėl paties keliautojo kaltės, arba dėl trečiojo asmens, nesusijusio su nagrinėjamų kelionių paslaugų teikimu, kaltės, dėl ko nebuvo įmanoma numatyti ir išvengti nepakankamos atitikties, arba dėl „neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių“. Kaip išvados 23 punkte pažymėjo generalinė advokatė, iš Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio struktūros matyti, kad teisės į žalos atlyginimą išimtys yra būdingos šiai teisei ir negali būti taikomos teisei mokėti mažesnę kainą.
- 28 Taigi pažodinį Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies aiškinimą patvirtina šios dalies kontekstinis aiškinimas, nes iš jo matyti, kad ši nuostata yra atsakomybės sistemos, pagal kurią sutartinę atsakomybę prisiima tik organizatorius, dalis.
- 29 Trečia, dėl Direktyva 2015/2302 siekiamo tikslo pažymėtina, kad, kaip matyti iš jos 1 straipsnio, šia direktyva, be kita ko, siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį. Taigi pažodinį šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies aiškinimą patvirtina ir teleologinis jos aiškinimas. Iš tiesų aukštas vartotojų apsaugos lygis užtikrinamas suteikiant keliautojams teisę mokėti mažesnę kainą visais teikiamų kelionės paslaugų nepakankamos atitikties atvejais, neatsižvelgiant į tai, dėl kokios priežasties ir kieno kaltės ši nepakankama atitiktis atsirado, ir kaip vienintelę šios teisės išimtį numatant atvejį, kai minėta nepakankama atitiktis atsirado dėl atitinkamo keliautojo kaltės.
- 30 Galiausiai, ketvirta, pažodinį Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies aiškinimą patvirtina ir šios direktyvos genezė. Iš tiesų, kaip išvados 25 punkte pažymėjo generalinė advokatė, pradiniam pasiūlyme dėl šios direktyvos buvo numatytos tos pačios atitinkamo keliautojo teisės mokėti sumažintą kainą už paslaugų paketą ir teisės į žalos atlyginimą išimtys. Vis dėlto vykstant teisėkūros procesui šios teisės mokėti mažesnę kainą išimtys buvo atskirtos nuo teisės į žalos atlyginimą išimčių.
- 31 Taigi iš Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalies formuluotės ir konteksto, taip pat iš šios direktyvos tikslo ir genezės matyti, kad atitinkamas keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo paslaugų paketą visais teikiamų kelionės paslaugų nepakankamos atitikties atvejais, išskyrus vienintelį atvejį, kai ši nepakankama atitiktis atsirado dėl keliautojo kaltės. Tokiam keliautojui suteikiama teisė mokėti mažesnę kainą, neatsižvelgiant į tai, ar minėtą nepakankamą atitiktį lėmė „neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės“, kurių atitinkamas organizatorius negali kontroliuoti.
- 32 Šiuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamų kelionės paslaugų nepakankamą atitiktį lėmė sveikatos apsaugos priemonės, kurių imtasi apeliančių pagrindinėje byloje kelionės tikslo vietoje siekiant kovoti su COVID-19 pandemijos plitimu, tačiau tai turės patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 33 Nei šios sveikatos apsaugos priemonės, nei tai, kad panašių priemonių buvo imtasi apeliančių pagrindinėje byloje gyvenamojoje vietoje ir kitose šalyse, negali užkirsti jiems kelio pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalį pasinaudoti teise mokėti mažesnę kainą. Konkrečiai kalbant, tai, ar, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su COVID-19 pandemijos plitimu, gali būti laikomos nustatytomis ne išimtinėmis, o įprastomis aplinkybėmis, nes jų buvo imtasi daugelyje kitų šalių, ir, antra, šios priemonės ir jų pasekmės priskirtinos prie „bendros kasdienio gyvenimo rizikos“,

kurią turi prisiimti keliautojas, neturi reikšmės vertinant, ar pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalį šis keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo paslaugų paketą.

- 34 Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 22 punkto, nustatant teikiamų paslaugų nepakankamą atitiktį reikia tik palyginti į atitinkamo keliautojo paslaugų paketą įtrauktas paslaugas su jam faktiškai suteiktomis paslaugomis, todėl suteikiant tokią teisę neturi įtakos tai, ar aplinkybės, kuriomis atsirado ši nepakankama atitiktis, yra išimtinės, ar įprastos. Be to, nors apribojimai, kuriuos valdžios institucijos šiam keliautojui nustato dėl COVID-19 pandemijos plitimo visame pasaulyje, yra tam tikra jam kylanti rizika, į kelionės paslaugų paketą įtrauktos paslaugos neteikiamos arba netinkamai teikiamos dėl šių apribojimų, o ne dėl keliautojo kaltės. Kaip nurodyta šio sprendimo 23 punkte, tik dėl tokios kaltės atitinkamas organizatorius gali būti atleistas nuo pareigos sumažinti keliautojui kainą už jo paslaugų paketą nepakankamos atitikties atveju.
- 35 Čekijos vyriausybės argumentai, kad kelionės tikslo vietai taikomų teisės aktų laikymasis yra numanoma bet kokios kelionės paslaugų paketo sutarties sąlyga, todėl valdžios institucijų nustatytų apribojimų kelionės tikslo vietoje laikymosi negalima pripažinti nepakankama teikiamų paslaugų atitiktimi, nepaneigia šio sprendimo 31 punkte padarytos išvados. Iš tiesų tokių teisės aktų turi laikytis kelionės paslaugų paketo sutarties šalys, neatsižvelgiant į tai, ar apie jų laikymąsi priminta šioje sutartyje, o tai, kad organizatoriaus jų laikosi, gali lemti nepakankamą teikiamų kelionės paslaugų atitiktį; vis dėlto ši nepakankama atitiktis bet kuriuo atveju atsiranda ne dėl atitinkamo keliautojo kaltės, todėl jis turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo paslaugų paketą. Tai, kad minėta nepakankama atitiktis atsiranda ir ne dėl atitinkamo organizatoriaus kaltės, taip pat neturi reikšmės, nes ši teisė mokėti mažesnę kainą grindžiama jo atsakomybe be kaltės, kaip nurodyta šio sprendimo 25 punkte.
- 36 Vertindamas, ar pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalį asmuo turi teisę mokėti mažesnę kainą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turės atsižvelgti ir į toliau nurodytas aplinkybes.
- 37 Pirma, kaip matyti iš kartu aiškinamų šios nuostatos ir Direktyvos 2015/2302 3 straipsnio 13 punkto, organizatoriaus pareiga sumažinti kainą vertintina atsižvelgiant tik į tas kelionės paslaugų paketo sutartyje nurodytas kelionės paslaugas, kurios neteikiamos arba netinkamai teikiamos. Šis organizatorius neprivalo kompensuoti už paslaugas, kurių neįsipareigojo teikti. Taigi šios organizatoriaus pareigos apimtis nustatoma pagal kelionės paslaugų paketo sutartį.
- 38 Vis dėlto, atsižvelgiant į Direktyvos 2015/2302 tikslą užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, organizatoriaus įsipareigojimai pagal tokią sutartį negali būti aiškinami siaurai. Taigi šie įsipareigojimai apima ne tik tuos, kurie aiškiai numatyti kelionės paslaugų paketo sutartyje, bet ir su jais susijusius įsipareigojimus, kurie kyla iš šios sutarties tikslo (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 18 d. Sprendimo *Kuoni Travel*, C-578/19, EU:C:2021:213, 45 punktą). Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, remdamasis paslaugomis, kurias atitinkamas organizatorius turėjo teikti pagal su apeliантаis pagrindinėje byloje pasirašytą kelionės paslaugų paketo sutartį, turės įvertinti, ar tai, kad dėl kovos su COVID-19 pandemijos plitimu priemonių, kurių ėmėsi Ispanijos valdžios institucijos, be kita ko, buvo uždaryti atitinkamo viešbučio baseinai, nevyko pramoginė programa šiame viešbutyje, taip pat nebuvo galimybės patekti į Gran Kanarijos paplūdimius ir aplankyti šią salą, galėtų būti laikoma šios sutarties nevykdymu arba netinkamu vykdymu, už kurį atsako organizatorius.

- 39 Antra, pagal Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalį tam tikro paslaugų paketo kaina turi būti atitinkamai sumažinta už bet kurį nepakankamos atitikties laikotarpį. Tai, ar ši kaina sumažinta atitinkamai, turi būti vertinama objektyviai (panašiai kaip nustatoma nepakankama atitiktis), atsižvelgiant į organizatoriaus išsipareigojimus pagal sudarytą kelionės paslaugų paketo sutartį. Taigi šis vertinimas turi būti grindžiamas į atitinkamą paslaugų paketą įtrauktų kelionės paslaugų, kurios nesuteiktos arba netinkamai suteiktos, vertės apskaičiavimu, atsižvelgiant į tai, kiek laiko jos neteikiamos arba netinkamai teikiamos, ir į šio paslaugų paketo vertę. Minėto paslaugų paketo kaina turi būti sumažinta kelionės paslaugų, kurių nepakankama atitiktis nustatyta, vertę atitinkančiu dydžiu.
- 40 Trečia, kaip matyti iš Direktyvos 2015/2302 34 konstatuojamosios dalies ir 13 straipsnio 2 dalies, atitinkamas keliautojas be nepagrįsto delsimo, atsižvelgdamas į konkretaus atvejo aplinkybes, turi pranešti organizatoriui apie nepakankamą atitiktį, pastebėtą teikiant į kelionės paslaugų paketo sutartį įtrauktas kelionės paslaugas. Nustatant sumažintą šio paslaugų paketo kainą gali būti atsižvelgiama į tokį nepranešimą, jeigu pranešus būtų pavykę sutrumpinti pastebėtos nepakankamos atitikties trukmę.
- 41 Nagrinėjamu atveju, kadangi šiuos nepakankamos atitikties atvejus lėmė Ispanijos valdžios institucijų nustatytos kovos su COVID-19 pandemijos plitimu priemonės, apelianams pagrindinėje byloje pranešus apie minėtus nepakankamos atitikties atvejus negalėjo būti sutrumpinta tokių atvejų trukmė. Taigi nustatant šią sumažintą kainą negalima atsižvelgti į tokį nepranešimą.
- 42 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2015/2302 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo kelionės paslaugų paketą, jeigu į jį įtrauktų kelionės paslaugų nepakankamą atitiktį lėmė apribojimai, nustatyti šio keliautojo kelionės tikslo vietoje siekiant kovoti su infekcinės ligos plitimu, ir jeigu dėl šios ligos plitimo visame pasaulyje tokie apribojimai taip pat buvo nustatyti jo gyvenamojoje vietoje ir kitose šalyse. Tam, kad ši kaina būtų laikoma atitinkamai sumažinta, ji turi būti mažinama atsižvelgiant į tame paslaugų pakete nurodytas paslaugas ir dydžiu, atitinkančiu paslaugų, kurių nepakankama atitiktis nustatyta, vertę.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 43 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB, 14 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

keliautojas turi teisę mokėti mažesnę kainą už savo kelionės paslaugų paketą, jeigu į jį įtrauktų kelionės paslaugų nepakankamą atitiktį lėmė apribojimai, nustatyti šio keliautojo kelionės tikslo vietoje siekiant kovoti su infekcinės ligos plitimu, ir jeigu dėl šios ligos plitimo visame pasaulyje tokie apribojimai taip pat buvo nustatyti jo gyvenamojoje vietoje ir kitose šalyse. Tam, kad ši kaina būtų laikoma atitinkamai sumažinta, ji turi būti mažinama atsižvelgiant į tame paslaugų pakete nurodytas paslaugas ir dydžiu, atitinkančiu paslaugų, kurių nepakankama atitiktis nustatyta, vertę.

Parašai.